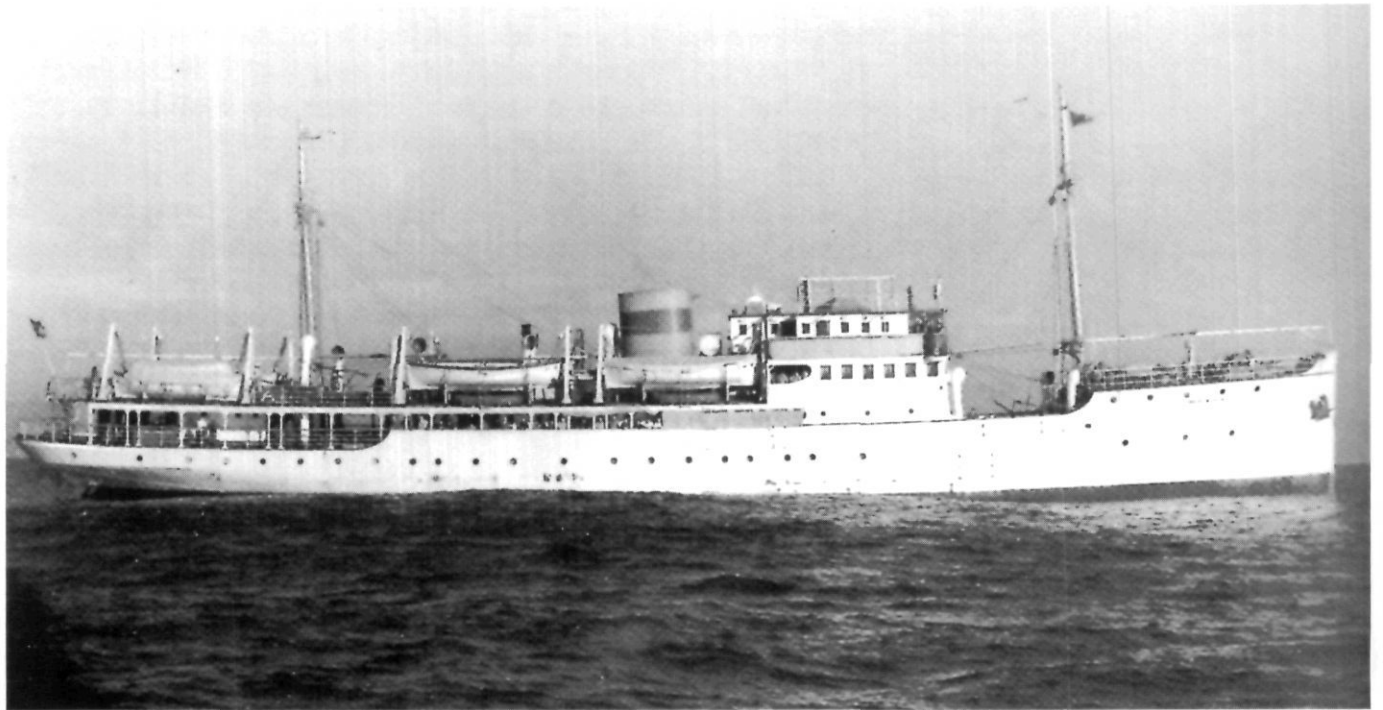

Una tarda de març de l'any 1944

per M. Villangómez Llobet

“Només els dijous sortia el vapor cap a l'illa, i abans de partir oferia una saca oberta, al costat de l'escala, a qui volgués servir-se'n”. A la fotografia, el Ciudad de Mahón.

Els dijous a la tarda no hi havia classe a l'escola d'ensenyament primari de Cornellà de Llobregat. N'hi havia, en canvi, els dissabtes a la tarda, però més curta: només ensenyàvem doctrina i resàvem el Rosari. El dijous, doncs, després de la paella de cal Pirranyo —el diumenge feien conill amb samfaina i un dinar variat els altres dies—, era l'hora d'escriure a la família la carta setmanal i, si s'esqueia, una altra carta a algun amic d'Eivissa. Calia, després, portar les cartes al vapor correu, al port de Barcelona, per tal que arribessin com més aviat millor al seu destí. Només els dijous sortia el vapor cap a l'illa, i abans de partir oferia una saca oberta, al costat de l'escala, a qui volgués servir-se'n.

El viatge a Barcelona podia tenir alguna altra finalitat. Comprar quelcom que no podia trobar a Cornellà, per exemple. Per anar al cinema o al teatre disposava dels altres dies de la setmana, després de la classe. Jo solia aprofitar el viatge dels dijous per consultar el diccionari Fabra, que no tenia ni es trobava a Cornellà. El vaig descobrir a la biblioteca

pública que hi havia a l'edifici del grup escolar Pere Vila, al costat del Palau de Justícia. Durant la setmana havia anat escrivint algun article o poesia. Se'm podien presentar dubtes sobre alguns mots, dubtes d'ortografia, de significat precís, d'ús gramatical. Un verb, posem per cas, era només intransitiu o també podia usar-se com a pronominal o transitiu? Recordo aquells curts viatges. L'estació era ben prop de cal Pirranyo, on m'hostatjava llavors. Hi havia tren cada mitja hora. Veies horts, camps, barris populars. Passat l'Hospitalet el tren penetrava en el túnel. L'estació de Barcelona era subterrània. Sense sortir a la plaça d'Espanya, anaves a buscar el metro que deien transversal. Els altres dies sorties a la plaça de la Universitat o a la de Catalunya. Quan duïes, però, uns versos a la butxaca, arribaves fins a Triomf. A la biblioteca anava de dret al Fabra. Ordinàriament, a més de trobar la solució als teus problemes de llengua catalana, et distreïes passant planes i interessant-te per algunes paraules o locucions que se't presentaven.

A la dreta, una imatge del Parc de la Ciutadella. “Parque desapa- cible va ser, a la fi, un dels *Sonetos mediterráneos*, llibre publicat l’any següent en curta edició no venal”.

Baix, l’escola d’ensenyament primari de Cornellà de Llobregat, on l’autor d’aquest escrit exercí com a mestre. (Fotos: Felip Cirer Costa.)

Sorties al passeig que des de l’ocupació de Barcelona es deia de Víctor Pradera. Aquell dijous de març et va temptar fer un tomb per l’immediat parc de la Ciutadella. El temps era desagradable: ventot fred, cel ennuvolat però amb clarianes i sense cap intenció de ploure. I et va passar, mentre passejaves per entre tristos jardins i estàtues, allò que arribava alguna vegada i que tu coneixies prou bé. De cop i volta es presentava la inspiració. Sí, jo creia en la inspiració, en tenia l’experiència. Jo venia d’enllestir uns versos en català i se m’anunciaven, amb exigències, uns versos nous. També en la nostra llengua? Jo escrivia aleshores dos llibres de poesia: un en català, que havia de guardar al calaix i que amb el temps es va titular *Terra i somni*, i una sèrie de sonets en castellà que sense cap dificultat, anava publicant al diari eivissenc i a la revista *Ibiza*. Vaig intuir que aquell últim cop d’inspiració havia de prendre la forma d’un sonet i que, per tant, s’havia d’escriure en castellà. I *Parque desapacible* va ser, a la fi, un dels *Sonetos mediterráneos*, llibre publicat l’any següent en curta edició no venal. Molt més endavant vaig traduir aquests sonets al català. Ja no eren sonets i el títol es transformà en *Poemes mediterranis*, mentre que el títol del sonet nascut aquella tarda va ser *Temps rúfol al parc*. El temps rúfol s’adeia amb el meu trist estat espiritual, segurament s’influen l’un a l’altre. La tarda i jo ens trobàvem malapler. Es sentia el desig, si més no, d’una il·lusió de primavera. Els dos versos finals acabaren sent: “Entro, salgo, del mundo hosco y ceñudo / a mi interior nostálgico y sombrío”. Sé que era una tarda de març del 1944 perquè els sonets, acabats l’octubre d’aquell any, es començaren a escriure el novembre de l’any anterior, enmig de l’època més llarga de la creació de *Terra i somni*, perquè el març ve esmentat en el propi revers del sonet.

El passeig va continuar fora del reixat del parc. Vaig anar a buscar el racó més proper dels molls. Entre la llarga extensió de magatzems i l’aigua hi havia un pas que jo resseguia alguna vegada. Allí atracaven vapors de càrrega i pailebots i altres embarcacions de fusta, amb els seus pals per a les velles. A l’altra banda de l’aigua, al moll d’Espanya, també es veien uns vaixells semblants. Tot l’indret era ben diferent del d’ara. Passejant i mirant arribava a la gran esplanada oberta de la Porta de la Pau i tot seguit al moll on atracava el vapor d’Eivissa, que era el de Maó uns altres dies de la setmana. Devora l’escala recolzada al vaixell es podien dipositar les cartes. Hi solia trobar uns quants eivissencs. Amb els més amics, Rambla amunt, anàvem passejant molts de dies. En arribar al capdamunt me n’acomiadava. Havia de tornar a agafar el metro, a fi de dirigir-me al meu tren de Cornellà, sovint amb un diari de la tarda a la mà. En el viatge de regrés ja era de nits. Dura, enllà de les fronteres, l’espantosa guerra, i calia llegir-ne alguna informació, encara que tingués, com solia passar, una bona part de falsa ■